

Gemeente Arnhem
Wethouder W.P. van Burgsteden

datum: 20 juni 2017

betreft: Advies van de Adviesraden op "Uitwerking kaders voor de invoering van diftar" zaaknummer 110880

VB-001

Geachte mevrouw Van Burgsteden,

Alvorens in te gaan op het raadsvoorstel "Uitwerking kaders voor de invoering van diftar" willen de drie Adviesraden (Jeugdhulp, Werk & inkomen en Wmo) ingaan op onze eerder gestuurde advies en commentaren¹. Op 23 maart 2017 schreven wij in ons – ongevraagde – advies "... dat ons is gebleken dat voorliggend voorstel zeer controversieel is in Arnhem en teveel vragen bij de doelgroepen oproept."

Inmiddels heeft de gemeenteraad onder voorwaarden ingestemd met de nadere uitwerking en hebben wij als Adviesraden ook voorstellen gedaan over de invulling.

Onveranderd is gebleven dat het een – zeer – controversieel onderwerp is. En de Adviesraden realiseren zich dat de gemeenteraad ook over controversiële onderwerpen een besluit moet nemen. Wat dat betreft, zou de redenering kunnen luiden dat de invoering van Diftar per 1 januari 2018 doorgaat. Maar hier is iets anders aan de hand. Onveranderd is gebleven, is dat er nog veel (te veel!) vragen over blijven. Daarom adviseren wij u – nogmaals – het besluit tot invoering per 1-1-2018 niet te nemen.

Ons formele Advies luidt dan ook:

De Adviesraden zijn van mening dat een dergelijke omvangrijke stelselwijziging niet per 1 januari 2018 kan worden ingevoerd omdat vele vragen nog niet zijn beantwoord of beoogde maatregelen nog niet zijn ingevoerd.

In onderstaande reactie zullen wij puntsgewijs ingaan op het Raadsvoorstel 110880 : "Uitwerking kaders voor de invoering van diftar". De reactie is gebaseerd op de opmerkingen, aanbevelingen en voorstellen die de afgelopen weken zijn besproken. Per onderwerp geven wij ons oordeel en een reactie op de wijze waarop onze opmerkingen in het Raadsvoorstel zijn verwerkt.

1a Serviceverhoging voor de Arnhemse inwoners.

Hierbij gaat het voornamelijk over kleine en / of grote trommels.

Bij de invoering van Omgekeerd Inzamelen (OI) is afgesproken dat de containers op maximaal 150 meter afstand van een woning komen te staan. Het is dan ook niet logisch dat de gemeente (ook niet in overleg met bewoners) kiest voor op de ene plek 30 litertrommel en op de andere plek een trommel voor 60 liter zakken. Dan zou een (oudere of gehandicapte) bewoner toch wel eens veel meer dan 150 meter moeten gaan lopen naar die 30 liter trommel. Ook in communicatie is

---

¹ Bij het Raadsvoorstel is als bijlage toegevoegd: advies Adviesraad Wmo van 29 mei 2017. Dit is echter geen formeel advies maar een reactie van de Adviesraad Wmo op het **conceptvoorstel** d.d. 06-06-2017 "Uitwerking kaders voor de invoering van diftar".

datum: 21 juni 17
betreft: Advies uitwerking kaders invoering diftar
pagina: 2 van 5

het lastig: waar zijn er 30 l en waar 60 l trommels. Daarom is het logischer om overal 30 liter trommels te installeren. In het raadsvoorstel wordt het bestaan van twee soorten trommels (60 en 30 liter) als volgt toegelicht: *“ Door het realiseren van aanbiedmogelijkheden voor kleinere hoeveelheden restafval (30-liter) tegen een gereduceerd tarief, willen wij het onze bewoners makkelijker maken om eerder hun restafval aan te bieden.”* Uit het vervolg blijkt dat deze mogelijkheid niet op iedere locatie zal bestaan waardoor de onduidelijkheid alleen nog maar verder zal toenemen. En ook blijkt dat dit nog niet per 1 januari 2018 gerealiseerd zal zijn. Kortom: een duidelijk argument voor niet-invoeren per 1 januari 2018.

In de toelichting bij dit punt (bij Kanttekeningen) staat dat ervoor gezorgd gaat worden dat: *“om verwarring over type containers en verkeerd gebruik te voorkomen is helderheid in communicatie en onderscheidende uitvoering in kleurstelling en/of bestickering van de containers noodzakelijk is”*. De eerder door de gemeenteraad toegezegde maximale loopafstand van 150 meter (dus ook voor de 30 liter-zakken) is kennelijk inmiddels van tafel?

Bij de invoering van OI (Omgekeerd Inzamelen) is besloten dat de 'acceptabele loopafstand' max. 150 meter zal zijn. Dit moet dus voor iedereen gelden. Het huidige voorstel houdt in dat er slechts een beperkt aantal (hoeveel?) kleinere trommels zal worden geplaatst. Deze 'oplossing' betekent dat deze eerder gemaakte toezegging niet wordt nagekomen. Het gevolg zal zijn dat voor sommigen (velen?) de afstand groter zal worden. Wij zijn van mening dat het politiek niet correct is zo kort na invoering van OI terug te komen op eerder gedane toezeggingen.

1b Bij chronisch zieken is er sprake van onvermijdbaar afval.

Het betreft hier incontinentie materiaal e.d.

In een vooroverleg is ons duidelijk geworden dat de gemeente Arnhem op de hoogte dat er in den lande momenteel diverse studies en pilots lopen m.b.t. tot deze problematiek; de gemeente volgt deze ook actief maar de resultaten hiervan zijn nog niet bekend.

De Adviesraden hebben in eerdere reacties aangegeven zorgen te hebben over de privacy van de mensen. Willen burgers wel een attest aanvragen / facturen overleggen. Daarop hebben de Adviesraden nadrukkelijk gevraagd te onderzoeken hoe andere steden dit oplossen en wat wij hiervan kunnen leren. Tot op heden zijn die vragen nog niet beantwoord, Desondanks kunnen wij ons vinden in dit voorstel, maar wij wijzen er wel op dat de eenmalige toetsing zo eenvoudig mogelijk gemaakt moet worden voor de doelgroepen; niet teveel extra papieren invullen e.d.

In de afgelopen periode is ook gesproken over de meerkosten voor gezinnen met babyluiers.

Het voornemen van de gemeente Arnhem was dit "in de buurt te gaan regelen" en over te gaan tot het inrichten van meer ABS'en (Afval Breng Stations). Als toelichting is daarvoor gegeven dat er op dit moment landelijk pilots lopen die mogelijk leiden tot nieuwe verwerkingsinstallaties. Zodra deze initiatieven operationeel zijn, zou de gemeente Arnhem hiervoor de inzamelstructuur aanpassen en separate verwerking inbouwen in de eigen systemen.

Echter, in het Raadsvoorstel staat : invoeren per 1-1-2018 en wordt bovendien met geen woord meer gesproken over de wijze waarop met de luier-problematiek wordt omgegaan. Voor de Adviesraden is dit – wederom – een helder argument om tot uitstel van Diftar over te gaan.

1c Invoeren GFT-oplossingen voor hoogbouw

De Adviesraden zijn van mening dat de gemeente Arnhem tijdig met oplossingen zal moeten komen voor de hoogbouwsituaties. Daarbij is opgemerkt dat 'hoogbouw' ook betreft alle woningen waar sprake is van een 'bovenwoning'. Een betere formulering zou daarom zijn: alle situaties waar bewoners nu geen GFT-kliks hebben. In het Raadsvoorstel staat (1c): *“Bewoners van hoogbouw krijgen zo ook de mogelijkheid hun afval optimaal te scheiden”*. En als oplossing voor al deze situaties: *“waar een bewoner op een hoogbouwlocatie GFT-afval wil scheiden gaan we zoeken naar de meest geschikte oplossing voor het complex en/of de eigen situatie”*.

Kortom: per 1 januari 2018 is deze oplossing er nog niet...

datum: 21 juni 17
betreft: Advies uitwerking kaders invoering diftar
pagina: 3 van 5

Het voorstel is naar onze mening ook geen 'oplossing'. De gemeente voert DIFTAR onder andere in om inwoners aan te moedigen meer afval te gaan scheiden. Een relatief groot deel (hoogbouw-bewoners in de ruime zin des woords), en dikwijls ook kwetsbaar deel van de inwoners kan geen GF(T) afval kwijt. Zij moeten volgens het Raadsvoorstel aangeven dat ze willen gaan scheiden en pas daarna (!) gaat de gemeente "op zoek naar een oplossing". Deze oplossing zou echter ruim voor de voorgestelde start van 1 januari 2018 op orde moeten zijn.

Daarbij komt dat inmiddels is gebleken dat er in Arnhem zeer veel woningen zijn die ondanks dat ze niet vallen onder de categorie 'hoogbouw', toch geen GFT-kliks hebben. Dit betreft bovenwoningen en zeer veel eengezinswoningen (meestal zonder tuin) waar geen plaats is voor alle containers.

In het onderdeel 'Kanttekeningen' wordt aangegeven dat op deze wijze (maatwerk) de betrokkenheid van deelnemers in de hoogbouw gegarandeerd is. Deze aanname achten wij te optimistisch. Ook staat in 'Kanttekeningen' dat "de ruimte voor collectieve voorzieningen in de openbare ruimte is een belangrijke beperking is". Met andere woorden: het door de bewoners gewenste maatwerk zal niet altijd te realiseren zijn? Wat gebeurt er dan in die situaties?

De Adviesraden wijzen er ook op dat het onderwerp GFT in hoogbouw zeer complex is en... dat aan de oplossingen een flink kostenplaatje zit.

De Adviesraden zijn van mening dat ruim vóór de invoering de oplossing gevonden moet zijn. In de periode voorafgaand aan de invoering moet de gemeente Arnhem te zoeken naar een adequate manier om deze problematiek op te lossen. Dit kan niet pas 'tijdens het proces' opgelost worden. Ook dit is naar onze mening een argument niet tot invoering per 1 januari 2018 over te gaan.

Privacy in relatie tot prepaid passen

De gemeente Arnhem heeft gekozen voor een systeem dat eenmaal per 24 uur de containers 'uitleest'. Dit betekent dat iemand met een prepaid pas binnen 24 uur 'alle' containers in de gemeente Arnhem kan bezoeken en daarin (rest) afval kan storten. Vervolgens wordt dit om 24.00 uur geconstateerd maar omdat de prepaid pas anoniem is, is niet meer te achterhalen wie deze persoon is. In de afgelopen periode is dit besproken en de Adviesraden hebben gevraagd te onderzoeken hoe andere steden dit doen.

Ook hebben de Adviesraden gevraagd te onderzoeken wat de meerkosten zijn van het uitlezen per uur ten opzichte van het eenmaal per 24 uur uitlezen.

Als deze kosten bekend zijn, kan de gemeente Arnhem overwegen het risico te accepteren dat iemand met een prepaid pas meer containers langsgaat. In ieder geval – zo is de Adviesraad van mening – zou in het Raadsvoorstel hierover duidelijkheid moeten zijn.

De Adviesraden constateren dat hierover in het Raadsvoorstel nu niets is opgenomen.

Tot onze verbazing wordt in het Raadsvoorstel zelfs met geen woord gerept over de privacy-discussie. Dit punt dient helder te zijn: kan men op een dag onbeperkt met een prepaid pas alle containers langs of slechts gedurende een maximale periode of – nog beter – wordt iedere keer apart en direct afgerekend. Kortom: het feit dat ook dit nog niet duidelijk is, versterkt ons advies dat invoering per 1-1-2018 voorbarig is.

Communicatie/voorlichting:

In het raadsvoorstel staat onder 'Communicatie' : "dat in de maanden augustus en september ... het globale communicatieplan zoals opgenomen in de bijlage van het document "Beleidskeuzes invoering diftar" verder (wordt) uitgewerkt. Hierbij wordt aangesloten bij bestaande gemeentelijke communicatie en participatiestructuren".

In deze beleidskeuzes staat o.a. als aandachtspunt vermeld: "het inhoudelijke aspect (waarom krijgen we diftar en waarom zou ik meewerken?" De Adviesraden hebben dit in eerdere discussies explicieter gemaakt door op te merken: neem in de informatie naar de mensen op wat de reden is van de invoering van Diftar. Wat wil de gemeente Arnhem ermee bereiken. Vergeet daarbij niet wat er met het GFT en PMD afval wordt gedaan. En wat heeft de samenleving tot

datum: 21 juni 17
betreft: Advies uitwerking kaders invoering diftar
pagina: 4 van 5

dusverre bereikt met de inzameling. Wat is en wordt er hergebruikt. Deze aanbeveling zien wij niet terug in het Raadsvoorstel en willen wij bij dezen nogmaals benadrukken.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de teams Leefomgeving een nadrukkelijke rol toebedeeld zullen krijgen in het hele proces en de invoering. Aangezien dit plan nu niet concreet is ingevuld vragen wij ons af of dit wel tijdig lukt en vooral ook of het inschakelen van de teams Leefomgeving een reële mogelijkheid is: hebben de leden van de teams Leefomgeving daarvoor voldoende tijd en menskracht beschikbaar. Is daarvoor capaciteit beschikbaar gemaakt of is dit een taak die erbij komt en/ of ten koste gaat van andere activiteiten. Daarover zien we op niets terugkomen in het voorstel.

De Adviesraden hebben erop aangedrongen dat het nog te ontwikkelen plan duidelijk aangeeft hoe de gemeente bewoners actief wil betrekken bij de invoering (ook in relatie tot beloningssysteem) en de voorlichtingsmomenten nog dit jaar. De passage in de inleiding van het Raadsvoorstel is daartoe niet toereikend: *“De financiële prikkel die hiermee gegeven wordt, zal leiden tot betere afvalscheiding en minder restafval en past daarmee volledig in het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Arnhem.”*

In relatie tot dit punt hebben de Adviesraden ook aangedrongen een onderscheid te maken tussen de wijken die al (lang) Omgekeerd Inzamelen hebben en de wijken die tot op heden nog steeds geen containers hebben gekregen. Uit recente informatie is zelfs gebleken dat sommige wijken slechts enkele maanden de tijd zullen hebben te wennen aan Omgekeerd Inzamelen: wij achten dat absoluut onvoldoende. Een extra argument om niet tot invoering per 1-1-2018 over te gaan.

Overgang – op termijn – naar scenario 2 (lagere vaste lasten – hogere kosten per storting)

De Adviesraden hebben gevraagd wat omliggende gemeenten gaan doen op termijn. Gaan zij ook over op een ander scenario (lagere vaste lasten – hogere bedragen per storting) en zo niet wat betekent dat voor ontwijkgedrag. Immers: Arnhem kiest nu voor tarief dat aansluit bij omringende gemeenten maar wat als Arnhem – fors – gaat wijzigen en zij niet. De Adviesraad constateert dat op geen enkele wijze op dit punt (gaan omliggende gemeenten ook en op hetzelfde moment over op scenario 2) wordt ingegaan in het Raadsvoorstel. Het moge duidelijk zijn dat de kans groot is dat, als Arnhem een ander systeem gaat hanteren dan omliggende gemeenten dat, zeker aan de randen van Arnhem, het afvaltoerisme in hevige mate op gang zal komen.

Ook wil de Adviesraad nog stilstaan bij de in het Raadsvoorstel genoemde investeringskosten:

De kosten voor het aanpassen van de inrichting van afvalbrengstations bedragen € 1.500.000. (anderhalf miljoen euro!). De feitelijke situatie staat in het conceptadvies vermeld: *“Meer dan 50% van de Arnhemse huishoudens maakt nooit gebruik van een ABS (Afval Breng Station), slechts 30% komt vaker dan drie maal per jaar”*. De investering van ruim meer dan twintig euro per burger die af en toe een ABS bezoekt is naar onze mening onevenredig. Dit geld (anderhalf miljoen euro) kan beter besteed worden: bijvoorbeeld om de invoering met ten minste een jaar uit te stellen.

Overigens willen de Adviesraden opmerken grote moeite ermee te hebben dat de gemeente Arnhem zich bij de voorgenomen invoering van diftar niet houdt aan eerder gedane toezeggingen richting burgers/instanties. Aan de toenmalige Seniorenraad (destijds een officieel adviesorgaan van het college voor het ouderenbeleid), is bij diverse gelegenheden gesteld dat ‘betalen bij de verzamelcontainer’ nooit zou worden ingevoerd. Dit is onder meer gesteld in het gesprek over het afvalplan 2012/2020. Ook kwam het aan de orde op 18 maart 2015 in Rozet bij de evaluatie van de eerste pilotprojecten. Daarbij was o.a. wethouder Van Burgsteden aanwezig. Ook toen is door de wethouder gesteld dat voor het aanbieden van restafval niet betaald zou hoeven worden. Vervolgens vond op 14 maart 2016 in In de Weerd een Rondetafelgesprek plaats voor het opstellen van het magazine: ‘Aan de Bak. Afval? Laten we er wat van maken.’ Ook toen werd verklaard dat betalen voor restafval niet aan de orde was.

datum: 21 juni 17
betreft: Advies uitwerking kaders invoering diftar
pagina: 5 van 5

Gezien ons eerder ingediende (ongevraagde) advies van 23 maart jl., ons commentaar op het eerder ontvangen conceptadvies (zie de voetnoot op blz. 1) en met name op grond van bovenstaand commentaar op het Raadsvoorstel, adviseren wij het college van B&W niet per 1-1-2018 over te gaan tot invoering van diftar.

Daaraan voegen wij toe dat wij het betreuren dat de door ons d.d. 29 mei 2017 gemaakte opmerkingen op het conceptvoorstel niet inhoudelijk met ons zijn besproken².

Desondanks blijven de Adviesraden bereid de komende tijd mee te denken en ervoor te zorgen dat er goede oplossingen komen voor de gesignaleerde problemen. Naar onze overtuiging is dit slechts mogelijk als invoering per 1 januari 2018 niet wordt doorgevoerd.

Namens de Adviesraden Jeugdhulp, Werk & Inkomen en Wmo:

Dagmar Lippinkhof	voorzitter a.i. Adviesraad Jeugdhulp
Ton Dicker	voorzitter Adviesraad Werk & inkomen
Martin Knoop	voorzitter Adviesraad Wmo

---

² In mijn mail van 9 juni jl. heb ik u onder andere geïnformeerd over het proces rond de besluitvorming van diftar. Ik heb u daarbij ook aangegeven dat er deze week een officiële reactie van het college zou volgen op het door de Adviesraad WMO ingediende advies. Dit is echter gezien de noodzakelijke afstemming binnen het college en het korte tijdspad dat beschikbaar is, niet meer mogelijk voordat de eerste raadsbehandeling zal plaatsvinden. Voor de inhoudelijke aanpassingen en wijzigingen in de voorstellen ten aanzien van het eerste concept dat u in uw reactie van 29 mei jl. heeft beoordeeld, verwijs ik u naar de voorstellen zoals deze door het college worden ingebracht voor komende raadsbehandeling en die u op 9 juni van mij ontvangen heeft. Deze documenten zullen officieel ook via het bestuurssecretariaat naar uw organisatie gezonden worden. In mijn mail heb ik u abusievelijk gemeld dat de eerste informerende behandeling in de raad zou plaatsvinden op 19 juni aanstaande, dit wordt echter 26 juni. In deze bijeenkomst heeft u de mogelijkheid om in te spreken en uw mening op de voorstellen aan de raad mee te delen. De twee volgende raadsessies staan daarna gegendeerd voor 3 en 10 juli. (bron: e-mail d.d. 14-6-2017 14.14 uur)